

VREDESKOERIER

'T KAN ANDERS

TIJDSCHRIFT VOOR EEN LEEFBARE WERELD

UITGAVE: PAIS, HUMANISTISCH VREDESBERAAD & HAAGS VREDES PLATFORM, JAARGANG 30, NUMMER 3, MEI 2007

Coalitie 'Stop de Oorlog' hield voor de Tweede Kamer op 4 april een picket en verzamelde handtekeningen voor een onderzoek in.

Er komt geen parlementair onderzoek naar de Nederlandse steun aan de oorlog in Irak. Dat is besloten door een meerderheid in de Tweede Kamer. Een aantal partijen wilde het onderzoek wel, met name na de nieuwe onthullingen in de media, zoals in het radioprogramma Argos. Daaruit blijkt opnieuw de Nederlandse betrokkenheid bij de voorbereiding van de oorlog.

De PvdA verklaarde opnieuw dat zij zich zal houden aan de afspraak in het regeringsakkoord dat er geen onderzoek komt.

(Foto Boyd Noorda, sociamedia.nl)

Nederland en de vrede

Het Palestijns Platform voor Mensenrechten en Solidariteit (PPMS) organiseert op 5 mei de vijfde Palestijns-Europese conferentie met als thema: "Het onbetwistbare recht op terugkeer van de Palestijnse vluchtelingen naar hun geboorteland". De PPMS ziet het recht op terugkeer als belangrijkste pijler van het Palestijns-Israëlische conflict, de sleutel voor vrede. Als hoofdgast wilden zij Ismael Haniyeh (eerste minister van Palestina) uitnodigen. Alles in de Doelen in Rotterdam. Na de eerste (pers)berichten over de conferentie kwamen er verschillende reacties los in Nederland. Twee daarvan zijn kenmerkend voor de beleving van vrede in Nederland.

5 mei: "liever niet..."

Openlijk werd aangegeven dat deze conferentie eigenlijk niet op 5 mei kan worden gehouden. Het zou gevoelig liggen binnen de Nederlandse bevolking hierbij waarschijnlijk denkend aan leed van joden in WOII.

Uit onderzoek over de betekenis van 4 & 5 mei blijkt dat 80% van de

ondervraagden op 5 mei stilstaat bij het feit dat vrijheid niet vanzelfsprekend is, maar verantwoordelijkheid vraagt. Zolang oorlog en onderdrukking bestaan dienen we er ook in de toekomst bij stilstaan vindt men. Een conferentie over vrede, waar dan ook, en met wie dan ook, past dus prima bij deze dag van de vrijheid. Vrijheid maak je met elkaar.

De Nederlandse regering wil geen visum geven aan de eerste minister van Palestina

Velen reageren met verbazing en afschuw over de beslissing van minister Verhagen (CDA) om de eerste minister van de democratisch gekozen regering van Palestina, Haniyeh, geen visum te geven om op de conferentie aanwezig te zijn. Premier Haniyeh is lid van Hamas, hiermee wil onze minister niets te maken hebben! Nederland heeft hiermee dus weer een ander beleid dan de Europese Unie, dat juist een minder onwrikbaar standpunt inneemt. Nederland zet zich hiermee dus ook weer neer als een land van mooie woorden over vrede en

democratie, maar kan er in de praktijk weinig mee doen. Sterker nog: weer is de regering in staat polarisatie aan te wakkeren in plaats van het voeren van een dialoog. Een tweesporig beleid gericht op conflict. Helaas kan de regering hierin niet door het parlement tot de orde worden geroepen dank zij de christenunie, de volkspartij voor vrijheid&democratie en veel andere partijen die elk een eigen uitleg geven aan deze termen. Ieder volk krijgt de regering die ze verdient. Toch??

Anke Polak

(meer info: www.ppmsholland.nl)

DOE MEE AAN DE VERKIEZING VAN DE JOURNALIST VOOR DE VREDE 2007

Sinds juni 2003 heeft het Humanistisch Vredesberaad de publieksprijs voor vredesjournalistiek ingesteld. Naast de instelling van deze prijs, besteedt het Humanistisch Vredesberaad ook veel aandacht aan het optreden van de media. Want wetenschappelijk onderzoek heeft uitgewezen dat onder andere: armoede, horizontale ongelijkheid, etnische conflicten, religieuze geschillen en een slecht bestuur aanjagers voor gewelddadige conflicten kunnen zijn.

Voor een goed bestuur en democratie is onafhankelijke, kwalitatief hoogwaardige, informatie in eigen land onontbeerlijk. Daarnaast blijft informatie over en in de kosmopolitische wereld via onafhankelijke media van groot belang om een afweging te maken over oplossingen bij vredesvraagstukken. Goede onafhankelijke journalisten werken soms in onmogelijke situaties. Financiële en politieke belangen kunnen een barrière vormen voor een zo objectief mogelijk verhaal, waarbij timing steeds meer meespeelt.

In het kleine Nederlandse taalgebied zijn veel publicisten actief, elk met hun eigen stijl, professionaliteit en engagement. Ze vormen een essentiële schakel in onze meningsvorming. Ze verdienen onze waardering als ze opvallen door een eigen verhaal of aanpak. Daarvoor is de ereprijs "Journalist voor de vrede" ingesteld. De wisselprijs is vernoemd naar Han Achtienribbe, een humanistische vredesactiviste die actief was tussen 1930 en 1999.

- * Ook jij kunt jouw waardering uiten door de voordracht van kandidaten voor de vrouw, man of redactie die naar jouw oordeel deze eervolle vermelding voor 2007 verdient.
- * De profielschets voor kandidaten: actief als journalist, publicist, programmamaker, cartoonist of redactie die een wezenlijke (Nederlandstalige) bijdrage heeft geleverd aan het bevorderen van een cultuur voor vrede en geweldloosheid.
- * In 2003 is de wisselprijs voor het eerst uitgereikt aan Stan van Houcke, in 2004 aan Anja Meulenbelt, in 2005 aan Mohammed Benzakour en in 2006 aan Ramsey Nasr.
- * Tot 1 september 2007 kan je kandidaten voordragen. Stuur jouw gemotiveerde nominatie naar het Humanistisch Vredesberaad, Postbus 75490, 1070 AL Amsterdam, tel: 0648233329 of stuur een epost bericht naar: info@humanistischvredesberaad.nl
WIJ VERWACHTEN OOK JOUW REACTIE!

Alternatieve Veteranendag Veteranen: Bloed, Zweet en Tranen

Tijdens de veteranendag (29juni) zal op initiatief van het Haags Vredesplatform samen met Kerk en Vrede, het Humanistisch Vredesberaad en Amok een Alternatieve Veteranendag worden georganiseerd. (Meer organisaties zijn benaderd met de vraag deel te nemen).

De officiële veteranendag is een 'evenement' waarin naast veteranen zelf, ook politiek, economische belangen, militaire werving en propaganda een rol hebben. We willen daar een tegengeluid in laten horen waarin alternatieven voor geweld meer aandacht krijgen.

Het is de bedoeling dat we op het Plein actief zijn. Vanaf 10.30-16.30uur zullen er een tent en een podium staan met hopelijk verschillende stands van vredesorganisaties en burgervredesinitiatieven. Er zullen spreekbeurten worden gehouden met gelegenheid tot discussie, opgeluisterd door muziek en kabaret. De onderwerpen van deze discussies zijn:

- * Werving voor het leger en campagnes daartegen
- * Beeld en werkelijkheid van het leger
- * Alternatieven voor conflictoplossing (burgerinitiatieven).

Dit alles onder voorbehoud, actuele info: www.haagsvredesplatform.nl

Oproep

Zoals in de vorige editie al is vermeld, is onze vaste opmaker Christiaan la Poutré door ziekte voorlopig niet in staat zijn werk als opmaker van ons blad uit te voeren.

Wij zoeken iemand die ons tijdelijk zou willen helpen met de lay-out. Het budget van het blad laat niet toe voor de werkzaamheden een vergoeding te betalen op onkosten na.

U kunt reageren via koerier2006@ddh.nl of door contact op te nemen met Jan Taat (070-3818938).

VEREDSKOERIER 'T KAN ANDERS

't Kan Anders, vredeskoerier voor een leefbare wereld, is een gezamenlijke uitgave van Pais, Humanistisch Vredesberaad en Haags Vredes Platform.

Eindredactie: Koos de Beus, Anke Polak, Kees de Boer. **Redactie:** Koos de Beus, Kees de Boer, Reynold Klooker, Bernadette Pilanen, Anke Polak, Jan Taat (opmaak dit nummer).

Redactieadres: Postbus 10500, 2501 HM Den Haag; Epost: koerier2006@ddh.nl
Kopij voor het juninummer moet 30-5-2007 bij de redactie zijn. De verantwoordelijkheid voor de geplaatste artikelen ligt bij de auteurs. De redactie beslist over plaatsing van ingezonden brieven en zal deze inkorten indien nodig.

Abonnementen (informatie en administratie): Vlamingsstraat 82, 2611 LA Delft, tel/fax: 015-212.16.94.

't Kan Anders verschijnt 4x per jaar als gezamenlijke editie met "Kernwapens Weg!" (24 blz.) en 4x per jaar als gewone editie (8 blz.).
Abonneren: maak € 13 over op giro 903.29.87, t.n.v. 't Kan Anders, Delft.

Wat u extra overmaakt wordt verwelkomd als gift voor het werk van de uitgevende organisaties!

Opmaak: Christiaan la Poutré
Druk: Albani BV. ISSN 0925-5893

Steun met uw ideeën, actieve inzet of bijdrage:
• **Haags Vredes Platform**, Postbus 10500, 2501 HM Den Haag, 070-3251102, giro 496449; www.haagsvredesplatform.nl, hvp2006@ddh.nl, vergaderingen: 3e dinsdag v.d. maand. 20 u., Binnendoor 30
• **Humanistisch Vredesberaad**, Postbus 75490, 1070AL, Amsterdam. tel: 0648 233329. Giro 79911 tnv HVB, Alphen a/d Rijn. info@humanistischvredesberaad.nl, www.humanistischvredesberaad.nl
• **Vereniging Pais**, Vlamingsstraat 82, 2611 LA Delft, tel. en fax: 015-2121694, giro 4173490; info@vredesbeweging.nl; www.vredesbeweging.nl

Matheid of opportunisme?

In de nationale politiek is zeker na de affaire van de dubbele paspoorten matheid te constateren. De situatie in Afghanistan inclusief Uruzgan wordt met de dag slechter. En er zijn crisisverschijnselen in VVD, PvdA, en GroenLinks. Ook in kleine mate in de Dierenpartij en de SP, bij de eerste door een kritische column van lijstduwer Maarten het Hart jegens het geloof van Marianne van Thiemen en bij de SP door een wat opportunistische en licht nationalistische verspreking van Jan Marijnissen in de *Telegraaf*. Bij de eerste drie is dat mede te wijten aan tegenvallende verkiezingsuitslagen en bij PvdA en GroenLinks tevens door een niet adequaat opereren of onderhandelen bij de (in)formatie van het huidige kabinet.

Het moeilijkst hebben het momenteel de VVD en de PvdA, beiden door een leiderschapscrisis en door de worsteling hun rechtse respectievelijk linkse partij te combineren met tevens een greep te willen hebben op het midden. Alleen gezaghebbende leiders kunnen de partij in zo'n spagaat doen overleven, maar zowel Wouter Bos als Marc Rutte blijken ondanks een goede start niet aan die vereiste te voldoen. VVD en PvdA hebben bovendien de pech respectievelijk ter rechter en ter linker zijde in de PVV en SP een geduchte tegenstander te vinden. En in hen qua populisme zelfs hun meerdere te moeten erkennen. Specialisten vrezen dat hierdoor het politieke midden uiteen wordt gescheurd, wat op den duur ook niet zonder gevolgen kan blijven voor het CDA.

Eerlijk gezegd lig ik van zo'n ontwikkeling niet vreselijk wakker, ook al zal dit wel een sterke polarisatie tot gevolg hebben. En polarisatie is niet het meest prettige perspectief in onze multiculturele samenleving, waarin om het minste of geringste de anti-islamkaart wordt gespeeld. Denken we maar aan het jaar 2005. Maar het zou bovendien wel eens kunnen meevallen, nu ook het CDA als middenpartij bij uitstek haar linkerflank heeft afgedekt door de Christenunie in het kabinet te halen.

Wat me meer zorgen baart is de geloofwaardigheid van de politiek bij dit alles. En dan denk ik vooral aan de

geëngageerde politiek. Als een politiek van idealen door eigen falen in diskrediet raakt, is dat de dood in de pot en geeft dat de uitstraling van matheid in de samenleving. Matheid is het tegendeel van spiritualiteit. Dat laatste zie ik als een stille kracht op de achtergrond, een bezieling, een oriëntatie. Als die ontbreekt, ontstaat al gauw matheid die zelfs kan overgaan in een houding van destructie en geweld.

Matheid is behalve het ontbreken van die stille kracht vaak ook een gevolg van opportunisme. Als de mensen zien dat je op een regeringspost, bijvoorbeeld over de aanpak van topinkomens, anders praat dan in de oppositie, worden ze kopschuw. Hetzelfde geldt als je zelfs een zeer principiële punt als het doen van een parlementair onderzoek naar hoe we als Nederland in 2003 de Irakoerlog in zijn 'gerommeld' laat vallen in de kabinetsonderhandelingen. Zo'n weigering zal je blijven achtervolgen, zeker als er nieuwe bevindingen boven water komen (zoals nog onlangs die van *Reporter-tv*). Bos en Tichelaar hadden dat moeten weten, wat Balkenende en Verhagen ook verlangden tijdens de formatie.

Ze wisten bovendien van het uitgelekte en op 1 mei 2005 door de *Sunday Times* gepubliceerde memo met de notulen van de bijeenkomst van 23 juli 2002 van het Britse Irakteam in het bijzijn van premier Blair. Reeds toen hadden de VS, zo bleek, besloten tot een *regime change* in Irak. Het probleem was alleen hoe inlichtingenmateriaal en 'feiten' te produceren om zo'n volkenrechtelijk illegale daad tegenover de VN en de publieke opinie te kunnen rechtvaardigen. Natuurlijk vinden Bos en Tichelaar dit bedrog ook afgrijselijk, maar als dat zo is, dan houd je toch de poot stijf, wanneer je tegenspelers van het CDA hun rol daarin koste wat het kost maar onder tafel willen houden. De Christenunie blijkt zich bij de kabinetsformatie in deze neutraal te hebben opgesteld. Als in haar plaats GroenLinks de visie had gehad aan te schuiven of als Bos en Tichelaar toen beter hun best hadden gedaan SP en/of GroenLinks er bij te houden dan wel te krijgen, had de PvdA inzake dat onderzoek heel wat sterker gestaan. En niet alleen op dat punt.

Opportunisme in principiële zaken wrekt zich later. Dat blijkt steeds weer de les. Gebrek aan regie? Nee, de media spreken terecht van een drama bij de PvdA en in navolging van Jan Pronk ook van een leiderschapscrisis. We zullen de komende tijd zien hoe een en ander uitpakt.

Het kabinet telt overigens nog best een aantal goede ministers, zeker ook van de zijde van de PvdA. Laten we oppassen hen tevoren af te schrijven. Het kabinet moet zijn kans krijgen. Ik ben zeker ook blij met de voorgenomen wijkverbetering in diverse steden. De PvdA-ministers konden voorts ook moeilijk bezwaar aantekenen tegen de Uruzganmissie die het vorige kabinet was aangegaan. Het is vooral de arrogante Bert Koenders geweest die met steun van Bos zijn partij in 2006 akkoord deed gaan met deze omstrede en vandaag steeds twijfelachtiger wordende missie. Zij lieten daarmee D'66, die – nog wel als regeringspartij - tegen die missie was, in de kou staan. Koenders en Bos hadden als oppositie toen heel goed aan dit plan hun steun kunnen onthouden. Ze deden dat niet. Ook toen al opportunisme en matheid? Behalve CDA en VVD was in elk geval niemand enthousiast hierover. Bos en Koenders zetten daarmee hun koers in. De progressieve samenwerking van PvdA, SP en Groenlinks was vanaf dat moment al een fictie geworden.

Hans Feddema

Defensie 21^e eeuw, Geen wapens, maar dijken

Welvarend, rijk (althans gemiddeld) en toch niet zo gelukkig. Dit beeld dringt zich op als we het hebben over de situatie van de huidige Nederlandse samenleving. Er is sprake van een zekere instabiliteit. Dit komt doordat veel onderhevig is aan snelle en voortdurende verandering. De homogene stabiele samenleving, zoals we die van vroeger menen te herinneren, is aan slijtage onderhevig gebleken. Begrippen als tolerantie en het zoeken naar consensus zijn verbleekt. Dat geeft onrust. Het land verrommelt, het landschap gaat aan bedrijventerreinen ten onder. Geweld op straat en achter de voordeur, ongeoorloofd wapenbezit, zijn tekenen aan de wand. De toekomst is onzeker. Dat de door de mens veroorzaakte klimaatverandering ook een bedreiging voor Nederland inhoudt is nu algemeen bekend. Maar er is ook onzekerheid over het heden. Velen zijn in het huidige neo-liberale tijdperk met zijn managerscultuur en zijn extreem rendementsdenken niet zeker van een baan waaraan zij hun identiteit kunnen ontleen. Er is sprake van een identiteitscrisis. Voor velen persoonlijk, maar ook voor de Nederlandse gemeenschap als geheel. In zo'n klimaat gedijt de gedachte van je militair

Het militaire is in

Na de val van de muur in Berlijn (1989) ontstond het verschijnsel van vredessoldaten. Doorgewinterde pacifisten vonden dit een term die zichzelf tegensprak. Andere vredelievende mensen zagen er wel iets positiefs in. Het militaire apparaat ging zich ondertussen reorganiseren. Materieel uit de koude oorlog werd verkocht. De krijgsmacht werd omgebouwd tot een expeditionaire macht die overal in de wereld inzetbaar zou kunnen zijn. Aan het grote publiek ging dat min of meer voorbij. Tot in oktober 2005 de regering het besluit nam om nieuwe LC-fregatten (Luchtverdedigings- en Commando-fregatten van de Zeven Provinciën-klasse) uit te rusten met een dertigtal kruisraketten. Kruisraketten? Daartegen liep de bevolking in Nederland twintig jaar geleden toch in groten getale te hoop? En nu? Zeker er zijn de moedige vredesactivisten die niet moe worden bij elke wapenbeurs te demonstreren, maar het grote publiek reageerde niet. Minister Kamp werd niet moe te verklaren dat Nederland ze nodig heeft om de vrije wereld te verdedigen. Tweede kamerlid Timmermans was fel tegen op de aanschaf van de kruisraketten evenals trouwens op de hele gang van zaken rond de Joint Strike Fighter. In zijn woorden van toen (NRC 221005): "Wat bij topmilitairen ook meespeelt is dat ze niets belangrijker vinden dan meedoen met de Amerikanen. Bij militairen mogen dat van mij argumenten zijn, maar in de politiek niet".

Of het regeringsbesluit tot aanschaf van kruisraketten bij de begrotingsbehandeling in de Tweede Kamer nog is bijgesteld is mij onduidelijk. In ieder geval blijkt uit technische vakliteratuur wel dat de bouw van schepen voor op land gerichte gevechtskracht is doorgedaan. De marinestudie 2005 voorzag onder andere

in de bouw van vier patrouilleschepen die 100 man troepen kunnen vervoeren evenals in aanpassing van onderzeeërs voor operaties in de buurt van een kust.

En nu zitten we dan in Uruzgan. De blauwe helmen zijn thuisgelaten. We zijn er nu met Apache gevechtshelikopters, compleet met clusterbommen en met wat verder voor moderne oorlogvoering nodig is. Steeds meer wordt duidelijk dat de rol van vredessoldaat ver van de werkelijkheid verwijderd is. Onze krijgsmacht kan hier niet bijdragen aan een oplossing, maar is deel van het probleem. In Nederland wekt het nog weinig beroering. De modeindustrie heeft voor jongeren en kinderen kleding in camouflagekleuren te koop.

Over wapens en kapitaal

Eerst was er die tv-uitzending van 'Rondom tien' over het optreden van zogenaamde hedgefondsen en dergelijk, agressieve kapitaalverstrekkers die ondernemingen willen dwingen tot hogere rendementen voor aandeelhouders. Tot mijn schrik bleek daar ook mijn pensioenfonds bij betrokken. Tot schrik inderdaad, want de hedgefondsen en dergelijke houden geen rekening met de voor werknemers zo belangrijke continuïteit van de onderneming, noch met de eventuele gevolgen voor de dienstverlening. Ze werken zo mee aan vergroting van de identiteitscrisis. Tot mijn nog grotere schrik bleek uit een tv-uitzending van Zembla dat pensioenfondsen als ABP (Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds voor ambtenaren) en PGGM (pensioenfonds voor mensen in de zorg), op zoek naar hoger rendement, onder andere beleggen in de wapenindustrie, zelfs in bedrijven die de zoveel (kinder-)slachtoffers makende munitie produceren als landmijnen en clusterbommen!

Werknemers blijken nu ook ongeweten deelgenoot van het wapenkapitaal!!! Het ABP heeft inmiddels laten weten belegging in bedrijven die landmijnen maken te heroverwegen, omdat dit in wezen illegaal is sinds Nederland het verdrag tegen het gebruik van landmijnen steunt. Voor het overige, aldus het ABP is wapenindustrie een legale bezigheid. PGGM blijkt gelukkig verder te willen gaan. Niet alleen door stoppen met beleggen in bedrijven die landmijnen en clusterbommen produceren, maar ook door uit hun beleggingsportefeuille die bedrijven te weren die hun omzet voor meer dan 50% behalen uit wapenproductie.

Op vragen uit de Tweede Kamer heeft minister Middelkoop geantwoord (NRC 050407) dat Nederland nog twee clusterwapens behoudt. Het gaat om de M-261 raket voor de Apache helikopters en de CBN-87 vliegtuigbom. Defensie vindt het gebruik hiervan onder bepaalde omstandigheden verantwoord. Men wil de munitie technisch wel verbeteren.

Geen wapens, maar dijken

H.J.A. Hofland schreef in NRC (090307) Cultuur een artikel met als titel 'De grote dijk'. Hij opperde daarin het plan voor een grote dijk van Cadzand tot Den Helder op een afstand van 20 kilometer uit de kust. Een stuk zee van 10 à 20 meter diep en een oppervlakte van 4800 km² zou zo het ruimtegebrek in de Randstad verminderen en tevens de zeespiegelstijging het hoofd bieden. Hij schreef het als "reactie op de mysterieuze knorrigheid in onze samenleving waarin men met acties als 'het lontje' en 'wees lief in het verkeer' het volk op het rechte pad houden.". Hij schreef het ook als reactie op het plan van de denktank 'Public Space' voor een nationaal symbool in zee, zoals het Vrijheidsbeeld van New York. Neen, aldus Hofland: "De nationale motor veroudert. Als we iets groots willen verrichten waardoor het buitenland paf staat en dat ons de wind weer in de zeilen jaagt, moet er iets zeer groots worden verricht". En verder: "We worden ons er weer van bewust dat onze gemeenschappelijke vijand het water is" en ... "De bouw van de dijk zal voor iedereen die hier woont een erezaak worden. Een hele generatie". Over hoe de dijk moet worden gebouwd laat Hofland zich niet uit. Dat laat hij aan de deskundigen met een statuut als van Lely of Leegwater over.

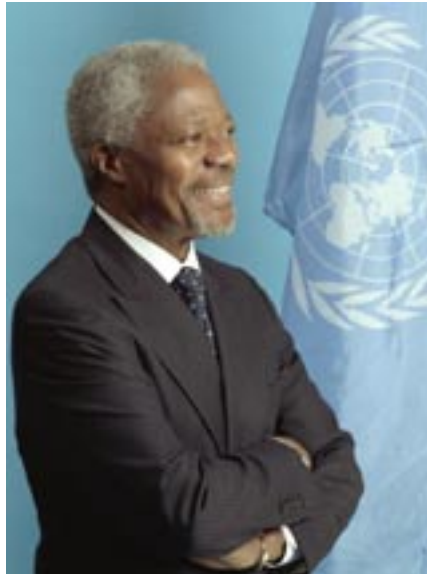
Uit waterbouwkundig oogpunt zijn bij het plan van Hofland heel veel vraagtekens te zetten. Maar daar gaat het nu niet om.

Waar het wel om gaat is het volgende. De wereld van de 21^e eeuw kent twee hele grote problemen:

- a) De grote economische en militair-technische machtsverschuivingen in de wereld en
- b) De gevolgen van de klimaatverandering met grote problemen op het gebied van wateroverlast hier en elders.

Waar kan Nederland zijn kaarten het best op zetten? Optie a? De ontwikkelingen in Irak, Afghanistan laten nu al zien hoe contraproductief die kunnen zijn of op die van de strijd tegen het wassende water. Of voor optie b? Het zal het zelfbewustzijn alhier ten goede komen, maar ook via kennisoverdracht een factor in positieve zin voor mensen elders kunnen betekenen.

Koos de Beus

Kofi Annan en de vrede

De zevende secretaris-generaal van de Verenigde Naties (VN), Kofi Annan (68) had tot december 2006 negen jaar de kans om met deze organisatie een betere wereld te maken. James Traub schreef een boek met een analyse van Annan's daden. In het kwartaalblad "VN-Forum" (Nederlandse Vereniging voor de VN) werd dit besproken. De rol van Annan bij het verschillende geweld in de wereld is interessant.

In de digitale encyclopedie Wikipedia wordt vermeld dat Annan de beste secretaris-generaal (SG) tot nu toe was. Deze Ghanees die zijn opleiding volgde in Geneve en de VS, zou het als een persoonlijke uitdaging zien om de hoop op een betere wereld levend te houden. In andere publicaties vindt men kernwoorden als hervormer, stimulator, yogi, oprecht, vriendelijk en bruggenbouwer. Allemaal mooie woorden over de bestuurskundige en econoom. Algemeen is men het eens over het feit dat Annan de moeilijke opdracht om een bezem te halen door de financiële en organisatorische misstanden binnen de VN, goed heeft aangepakt. De vele hervormingsrapporten zijn met instemming ontvangen en we wachten geduldig op uitvoerend beleid door zijn opvolger. De financiële situatie werd weer wat beter doordat hij de achterstallige contributiegelden van de VS kon incasseren. Ook wist hij de eerdere argwaan (sommigen zagen hem als pop van de VS) om te zetten in vertrouwen in de nieuwe rol voor de VN.

Zwarte en witte bladzijden

Door de trieste geschiedenis in Rwanda, waar in 1994 een genocide plaatsvond na de moord op vredesmacht-soldaten (blauwhelmen) en de VN zich terugtrok, werd de vraag om richtlijnen voor interventie actueel.

Tot nu toe was gewapend ingrijpen namens de VN in strijd met het mandaat van de Veiligheidsraad, staten zijn soeverein. Toch waren regels nodig om te voorkomen dat alle landen een eigen beleid gingen voeren. Volgens Traub was Annan hierover vaag: wat was aanvaardbaar? Tot die tijd werden alleen politieke en economische sancties toegepast, maar geweld? Hadden de drama's in Rwanda en Bosnië voorkomen kunnen worden? Het was een steeds terugkerend dilemma voor de VN-SG's.

Dan introduceert Annan een nieuw begrip dat volgens Traub de doctrine van de voorwaardelijke soevereiniteit wordt genoemd. Annan wijst geweld in principe af, maar als regeringen mensenrechten en de menselijke waardigheid vertrapt, zou interventie met geweld mogelijk moeten zijn, maar alleen de veiligheidsraad heeft het recht om deze taak uit te voeren. Interventie mocht ook niet als instrument voor de machtigen dienen. In oost-Timor kon de eerste VN-interventie pas (te)laat in actie komen. In Darfur lukt het ook nog niet erg omdat er (volgens sommigen) geen westerse belangen op het spel staan.

Na de aanslag in New York (2001) kreeg de VS (onbegrenste) instemming van de Veiligheidsraad om terug te

slaan, op welke manier dan ook. Dit mandaat legitimeerde de Amerikaanse aanval op Al Quada strijders en het Taliban bewind in Afghanistan wegens verleende gastvrijheid aan de vermoedelijke daders van de aanslag. Na de Amerikaanse overwinning was er een organiserende rol voor de VN en een gemandateerd leger (ISAF) dat wel geweld mag toepassen om orde en veiligheid te handhaven.

Annan achtte de inval in Irak in 2003 door de VS en GB niet legitiem, hij had de wapeninspectie in Irak meer tijd willen geven en hiermee kreeg hij de woede van de Amerikanen over zich heen. Snel kwam de VN in een kwaad daglicht te staan: corruptie en schandalen werden bekend en voor Annan leek een vervroegd aftreden de enige optie. Toch kreeg de VN ook een rol in Irak (verkiezingen en het vormen van een regering), wat de VS wel goed uitkwam, want het gaf de inval in Irak een legaal tintje. Helaas vond de alom gewaardeerde Vieira de Mello (vriend van Annan) de dood bij een bomaanslag in Bagdad, waarna de VN zich terugtrok uit Irak. Als Annan een brief aan Bush stuurt waarin hij een aanval op de Irakese plaats Falluja afraadt, is er sprake van een crisis binnen de VN.

Toch werkt Annan dan nog veel harder aan een andere toekomst voor de VN. Vergaande hervormingen worden goed ontvangen, zoals de nieuwe mensenrechtenraad en peace building commissies. Naast de millenniumdoelen en het decennium voor vrede en geweldloosheid kan men nu zeggen dat Annan niet onterecht de Nobelprijs voor de vrede kreeg.

Anke Polak

Definitie van Terrorisme

De Britse regering lijkt wat betreft haar strategische definities een positieve stap te hebben gedaan. Ze ziet af van het gebruik van de dwaze terminologie 'oorlog tegen het terrorisme'. Dat blijkt uit de toespraak van de minister voor ontwikkelings-samenwerking Hilary Benn deze maand in de VS:

"We gebruiken de term 'war on terror' niet omdat we niet kunnen winnen met militaire middelen alleen en omdat het niet ons is tegen een georganiseerde vijand met een duidelijke identiteit en een samenhangend geheel van doelen," zei Benn.

"Het is de meerderheid van de wereldbevolking (van alle nationaliteiten en geloofsovertuigingen) tegen een klein aantal losse, zich verplaatsende kleinere groepen die relatief weinig met elkaar gemeen hebben. Ze identificeren zich met elkaar, en delen een vervormde kijk op de wereld en hun betrokkenheid in een groter geheel". (vert. red.)

Zulke rationaliteit is helaas nog niet doorgedrongen in de Tweede Kamer, waar de regeringsverslagen over de oorlog tegen de Taliban in Afghanistan steevast onder de rubriek "Bestrijding internationaal terrorisme" worden vastgelegd.

De mist die door deze frase wordt opgeworpen is niet alleen verwarrend, maar leent zich voor makkelijke generalisaties: bijvoorbeeld het door elkaar halen van kleine groepen radicale jihadi's en een religieus gedreven nationalistische guerrilla in Afghanistan, met een sterke aanhang onder de bevolking. Diverse toespraken van premier Balkenende hebben deze verwarring herhaald. Ze vormen de basis voor de zeer aanvechtbare notie dat als men de Taliban niet in Afghanistan bestrijdt, men dat in Nederland zal moeten doen. Dat is ook impliciet in de recruiteringspotjes voor de Koninklijke Luchtmacht. Door in Afghanistan guerrilla's te bombarderen maak je Nederland veiliger. Tegelijkertijd wordt maar al te vaak de definitie in verband gebracht met het moslim geloof. Over die verwarring zou op zijn minst een debat gevoerd moeten worden, evenals over de definitie van 'terrorisme'. Wellicht kan iemand dan uitleggen hoe je een oorlog voert tegen een strijdmethode.

Karel Koster

Korte berichten

Wereldspel

Bij het Museum voor Vrede en Geweldloosheid is een nieuw bordspel te koop. Het heet 'Wereldspel', stamt uit Canada maar heeft Nederlandse spelregels. De spelers moeten er samen de wereldproblemen (economische instabiliteit, honger, explosieve bevolkingsgroei, enz.) oplossen en zo voorkomen dat er een wereldoorlog uitbreekt. Ze kunnen daarvoor andere 'Peace Teams' inzetten. Echt een mooi spel voor de Vredesbeweging! Het is te koop voor € 23,- + € 7,- verzendkosten via de webwinkel van het Museum op www.vredesmuseum.nl of door (015)-212 16 94 te bellen.

World Social Forum

In januari vond in Nairobi (Kenia) het World Social Forum plaats. War Resisters International (in Nederland Pais) was er vertegenwoordigd met een delegatie van 10 personen uit 4 continenten. De WRI organiseerde 3 seminars met een speciaal accent op geweldloosheid in Afrikaans perspectief. Een seminar over mensenrechten en antimilitarisme in Eritrea kon echter niet doorgaan omdat de uit Eritrea afkomstige sprekers zichzelf en hun familie bedreigd voelden door de aanwezigheid van Eritrese regeringsfunctionarissen. Meer informatie is te vinden in 'The Broken Rifle' het blad van de WRI. U kunt dit tijdschrift lezen en/of downloaden via de site van Pais (www.vredesbeweging.nl) of de online leeszaal van het Museum voor Vrede en Geweldloosheid (www.vredesmuseum.nl).

De Bush-agenda

Samen met de War Resisters League voert Antonia Juhasz actie tegen de invasie van Amerikaanse ondernemingen in Irak. In haar boek 'The Bush-agenda: Invading the World, One Economy at a Time' betoogt zij dat de militaire invasie van Irak de vooropgezette bedoeling had de weg vrij te maken voor een economische invasie door grote Amerikaanse concerns. Leegplundering van het land en toeëigening van de olievoorraden, daar ging het om. Meer hierover op:

www.TheBushAgenda.net.

Iraanse vredesbeweging

De Iraanse 'Vereniging voor de Ondersteuning van Slachtoffers van Chemische Wapens' heeft besloten zich niet langer te beperken tot de zorg voor de 100.000 slachtoffers van de aanvallen met chemische wapens in de oorlog tussen Irak en Iran. Ze zijn een anti-oorlogsbeweging gestart die eraan moet bijdragen om dergelijke tragedies in de toekomst te voorkomen. Als belangrijk onderdeel daarvan hebben ze een vredesmuseum opgezet. Daarin wordt ook aandacht gegeven aan de gevaren van de atoombom. Ze hebben een Engelstalige website waar u meer informatie vindt: www.scwvs.org.

VS-historici tegen Irak-oorlog

De American Historical Association heeft in een resolutie geprotesteerd tegen het verdraaien van de historische werkelijkheid en het hinderen van historisch onderzoek m.b.t. de Irak-oorlog door de Bush-regering. Ook keren zij zich tegen de invoering van administratieve detentie voor onbepaalde tijd en het toepassen van ondervragingstechnieken die in strijd zijn met de menselijke waardigheid. Zij roepen op tot een spoedige beëindiging van de oorlog.

Netwerk tegen VS-bases

Op 5-9 maart kwamen in Ecuador 400 activisten uit 40 landen bijeen om een netwerk te vormen dat zich keert tegen de vele militaire bases van de VS verspreid over heel de wereld. Ook sommige andere landen hebben militaire bases in het buitenland maar 95% is van de VS. De gevolgen zijn voor de lokale bevolking vaak desastreus. Landonteigening, lastig vallen van vrouwen, onderdrukking van plaatselijke bewegingen en overname van de controle over de lokale hulpbronnen. De bijeenkomst kon in Ecuador worden gehouden omdat president Correa de beweging steunt en ook streeft naar de sluiting van de VS-bases in Ecuador.

HVB op Hyves

Sinds kort is het Humanistisch Vredesberaad actief op de bekende profielsite Hyves. Neem eens een kijkje op www.humanistischvredesberaad.hyves.nl en zie hoe het werkt.

Chris Geerse

Nederlandse tanks rijden binnenkort door Kandahar

De Canadese overheid besluit in april 2007 om in Nederland 100 nieuwe Leopard tanks te kopen. Daarnaast zullen er in Duitsland 20 worden gehuurd middels een lease contract. Nederlandse instructeurs gaan de opleiding in het gebruik verzorgen. Canada moet voor het hele pakket 650 miljoen euro betalen. Daarvan zal een belangrijk deel naar Nederland vloeien. Wie precies hoeveel krijgt is niet bekend. In het verleden ging een gering deel naar Financiën en de rest naar het ministerie van Defensie.

Vermoedelijk haalt Defensie door deze verkoop om en nabij een half miljard euro binnen. Voor de onderlinge relaties tussen Financiën en Defensie kan deze meevaller waarschijnlijk geen kwaad.

De Canadezen zeggen dat ze Leopard tanks nodig hebben in het Zuiden van Afghanistan, waar ze als onderdeel van ISAF zitten. Gordon O'Connor, de Canadese minister van Defensie, zegt: "Het uitrusten van de Canadese soldaten met de best beschermende middelen is mijn grootste prioriteit. Door het aanschaffen van zwaardere gepantserde tanks zullen onze soldaten de beste bescherming hebben die we hen kunnen bieden." Op dit moment zet Canada dit wapen al in, maar de Canadese Leopards zijn niet uitgerust voor optreden in de hitte. De vervangende tanks wel.

Nadat 45 Canadese manschappen gesneuveld zijn, wordt de inzet van zware militaire middelen blijkbaar als oplossing hiervan gezien en/of als geruststelling aan het thuisfront. De inzet van Leopards tijdens een militaire opbouwmissie toont wederom aan dat de nadruk meer op het militaire aspect dan opbouw ligt. (Bron: Canada seeks Leopard solution for Afghanistan, JDW 18/04/07, p. 8)

door *Martin Broek, Campagne tegen Wapenhandel, Dutch Campaign Against Weapon Trade, Anna Spenglerstraat 71, 1054 NH Amsterdam tel. 00 31(0)20 6164684; amokmar@antenna.nl www.stopwapenhandel.org*

Wapenexportpromotie

Het rapport 'Financing misery with public money' van de ENAAT Research Group gaat over het gebruik van exportkredieten om wapenexporten te stimuleren. Wendela de Vries van de Campagne tegen Wapenhandel stelt: "Het is schokkend dat overheidsgeld wordt gebuikt om wapenexporten mogelijk te maken. We weten allemaal dat wapenaankopen ten koste gaan van andere uitgaven door overheden en leiden tot verhoging van de schuldenlast van landen in het Zuiden. Bovendien worden met wapens mensenrechtenschendingen begaan en wordt de veiligheid er vaak niet mee vergroot. Dit beleid is dus volstrekt onwenselijk."

(Het rapport kan vanaf half mei op de website van de Campagne tegen Wapenhandel gevonden worden.)

Het moet niet gekker worden

Schrijver John Le Carré had het kunnen bedenken. In januari vaart een schip met tankonderdelen van Noord-Korea naar Ethiopië. Ethiopië is op dat moment aan het optreden in Somalië tegen de islamitische milities. De oorlog tegen het terrorisme vroeg erom. Het Ethiopische optreden had daarom ook de politieke, diplomatieke en militaire steun van de VS. De VS is op de hoogte van het transport, maar besluit er geen kwestie van te maken. Jarenlang wordt hoog van de toren

geblazen en geen negatieve kwalificatie van de Noordkoreaanse garnizoensstaat geschuwd ('schurkenstaat' en 'rijk van het kwaad'), maar als er machtspolitieke redenen voor zijn dan verdwijnt deze retoriek als kool in de kim-chi. Op hetzelfde moment werd bekend dat Nederland hetzelfde soort onderdelen – voor exact hetzelfde type tanks (T-55) - in 2003 via Rotterdam naar Eritrea liet glippen. Ethiopië staat op gespannen voet met buurland Eritrea. Het trieste resultaat van dit alles is dat de veiligheidssituatie in Somalië door deze machtspolitiek alleen maar verslechterd.

(Bron: 'North Koreans arm Ethiopians as U.S. assents, New York Times 08/01/07)

Wapens naar Zuid-Azië

De Indiase en Pakistaanse vredesbewegingen zijn woedend op de Westerse landen. Terwijl de vredesonderhandelingen gaande zijn gaan de wapenleveranties gewoon door. Dat is dweilen met de kraan open. Ze zijn ook boos, omdat de helft van 's werelds armen in Zuid-Azië leeft en dat grote sommen geld niet aan bijvoorbeeld betere distributie van voedsel wordt besteed, maar aan militairen. En omdat de president van Pakistan een militair is die via een coup aan de macht kwam en bij de komende verkiezingen de enige kandidaat is, maar evenzogoed wel wapens krijgt. In april kwamen vredesgroepen in New Dehli bijeen, ze verklaarden: "Zuidaziatische landen moeten de bewapeningsuitgaven beperken en meer bijdragen aan de levensomstandigheden, gezondheidszorg en het onderwijs van vrouwen en kinderen. Dit om armoede te bestrijden in een van 's wereld armste regio's. De oproep kwam van 200 organisaties – die vrouwen, inheemse volken, vakbonden en vluchtelingen vertegenwoordigen."

(Bron: 'Defense Spending Aids South Asian Poverty,' Reuters, 2 april 2007)

Slachtofferrol in de Israëliëse media

TERUGKERENDE ACTIVITEITEN

- **1e do 18:00-19:00.** Wake voor een cultuur van vrede en geweldloosheid voor de kinderen van de wereld. Vredespaleis, Den Haag.
- **1e za 14:00-14:30.** Vredeswake op de Stadhuisbrug te Utrecht. Komt u er ook eens bij staan? Tilly (030261507) of Geertje (0345536536).
- **1e za 12:00-12:30.** stiltekring 'in plaats van geweld, stilstaan voor de vrede en ruimte voor dialoog'. De Raad van Kerken, het Vredesplatform en de werkgroep 'Moslims en Christenen'. Cees (0251253866)
- **Laatste za 19:00** Eetcafé voor vrouwen zonder en met verblijfsvergunning, aanslui. spreekster, film of disc. Kinderen welkom. De Peper, Overtoom 301, Amsterdam. St.punt Vluchtelingen en de Steungroep Vrouwen zonder Verblijfsvergunning. 0206272408. www.askv.dds.nl/projecten

MEERDAGSE ACTIVITEITEN

- **t/m di 15 mei:** *Handtekeningactie Geen ontwikkelingswerkers met een geweer!* Kerk en Vrede, 0302316666. www.kerkenvrede.nl/ontwikkeling
- **vr 25 mei t/m ma 28 mei** *Anarchistische Pinksterlanddagen.* Vier dagen kamperen, workshops, boekenmarkt, bands en leuke mensen. Uitgebreid programma, ook voor kinderen. Zelf tent, slaapspullen etc. meenemen. Rampenplan verzorgt de catering. Zondagmiddag is er een antimilitaristische actie en 's avonds een open podium. Kampeerterrein 'tot vrijheidsbezinning', Aekingaweg 1a, Appelscha. € 10,- voor kamperen, excl. eten. Voorbereidingsgroep PL'07. www.pinksterlanddagen.nl
- **za 16-17 jun** *Festival Mundial.* Thema: Music beats poverty. Werelds evenement met cultuur, muziek en informatie. Leijpark, Tilburg, www.mundialproductions.nl

EENDAAGSE ACTIVITEITEN

- **za 5 mei 10:00** *5^e Palestijns-Europese conferentie "Onbetwistbare recht op terugkeer van Palestijnse vluchtelingen naar hun geboorteland"*, De Doelen, Rotterdam. Palestijns Platform voor mensenrechten & solidariteit, www.ppmsholland.nl
- **di 8 mei 20:00-22:00** *Bijeenkomst van De Vierde Kamer De Mondiale Voetafdruk in relatie tot het Earth Charter.* Inl. Jan Juffermans "Hoe we in Eindhoven concreet verder kunnen met het Earth Charter". Hoogstraat 301a, Eindhoven. aanmelden:0402525609, www.hoogstraatgemeenschap.nl
- **wo 9 mei 19.30** *Oorlog en Vrede in Centraal Amerika.* D. Kruijt. UV-bib. Uithof (Boothzaal), Utrecht. € 10. tel: 030 230 38 62
- **wo 9 mei 20:00 - 22:00** *Minimum-bestaan accepteren of veranderen?* Olv.

Aktie

AGENDA

Selectie uit de landelijke Aktie Agenda van Omslag en Socia Media. De meest recente en volledige versie staat op www.aktieagenda.nl (u kunt daar zelf agendapunten invoeren).

Frank van Schaik. Buurthuis de Vergulde Eenhoorn, Ringdijk 58, Amsterdam. Gratis. 0204688287; www.oostalarm.nl

- **zo 13 mei** *Uitreiking Ab Harrewijn Prijs.* Voor iemand met een bijzondere persoonlijke inzet voor de onderkant, rafelrand, marge van de samenleving. De Boskant, Fluwelen Burgwal 45, Den Haag. 0104049898; www.abharrewijnprijs.nl
- **wo 16 mei 19:30** *Vrede en Verzoening en Herstelgerichte (Jeugd) Detentie.* A.van Rhijn, UV-bib., Uithof (Boothzaal), Utrecht. € 10. 0302303862; www.vredevanutrecht.nl
- **wo 16 mei 12:45-14:00** *Nederland in Uruzgan: mission impossible?* Gen. Vleugels, Bert Bakker, Auditorium TU-Eindhoven, 0402474546; www.tue.nl/vredescentrum.
- **zo 20 mei** *Top van Onderop.* In de aanloop naar de vergadering van de G8 (juni in Duitsland) organiseert het NSF

een bijeenkomst waar Nederlandse sociale bewegingen hun alternatief voor een betere wereld presenteren. In div.zalen rondom het Leidseplein (de Balie, Barlaeus College), Amsterdam. €5. Van 13:00-14:00 *actie-manifestatie* op het Museumplein (vertrek 12:30 vanaf Leidseplein). www.sociaalforum.nl

- **zo 20 mei 13:00-14:00** *Protestactie Stop de oorlog in Irak.* Gast: Cindy Sheehan (moeder van de omgekomen soldaat Casey Sheehan) Amerikaanse consulaat, Museumplein, Amsterdam. www.stopoorlog.nl
- **wo 23 mei 19:30** *Vrede is mensenwerk,* Henk Zandvliet. UV-bib., Uithof (Boothzaal), Utrecht. € 10. tel:0302303862, [ww.vredevanutrecht.nl](http://www.vredevanutrecht.nl)
- **za 2 jun. 13:00-16:00** *Symposium Kernenergie en kernwapens: een Siamese tweeling.* Mmv. Bob v/d Zwaan (Pugwash), Rianne Teule (Greenpeace), Krista van Velzen (SP) en Diederik Samsom (PvdA). Wilhelmina Kinderziekenhuis (WKZ), aan de Lundlaan 6, Utrecht. Gratis. NVMP(ver.v. Gezondheidszorg en Vredesvraagstukken) 0302722940; www.nvmp.org
- **vr 29 jun.** *Alternatieve Veteranendag.* Het HVP heeft het voortouw genomen voor een evenement waar niet het militair vertoon, maar de veteranen zelf en hun verhalen centraal staan. Wij zoeken samenwerking met vredes- en veteranenorganisaties om dit plan uit te werken. www.haagsvredesplatform.nl www.vredessite.nl/nieuws/2006/hvp2906.html

Het gaat over het gebaar

Dat elke gek in de VS een automatisch pistool kan kopen, zorgt juist voor meer veiligheid.

Wanneer hij weet dat jij ook gewapend bent, dan zal hij niet zo snel schieten. Het is de opvatting die de NRA (Nationale Rifle Association) al jaren uitdraagt. Deze club is één van de machtigste lobbyclubs in de VS, kijk 'Bowling for Columbine' van Michael Moore er nog maar eens op na.

In de War on terror worden alle mogelijke middelen ingezet om de terroristen te pakken te krijgen. Ondertussen maken gekken met geweren de eigen straten onveilig en de President slaapt zacht, bijt niet in de hand die hem voedt.

Wanneer niemand een vuurwapen heeft wordt er ook niemand doodgeschoten, natuurlijk zijn er nog vele andere methoden om andere mensen te vermoorden, maar de meesten zijn wel een stuk minder makkelijk en vaak ook minder effectief. De War on terror zou moeten beginnen in het Witte Huis en bij de wapenindustrie.

Maar waarom zou ik het daar over willen hebben. Het leven vraagt om een positievere approach. Gewoon genieten van de zon die schijnt, de mooie mensen die je kunt ontmoeten wanneer je het maar wilt zien. Het is lente en ik voel me een hippie, de laatste keer dat dat gebeurde moet voor mijn geboorte geweest zijn. Ik heb zelfs mijn scherpe pen ingeleverd bij de politie.

Ik ben nu nog slechts gewapend met een geladen waterpistool, het gaat ten slotte om het gebaar.

Harry Zevenbergen